

פ ר ט י כ ל מ ט . 3/3
מיטיבת ועדת הכלכלה
מיום א' בטבת תשי"א - 8.1.1951
בשעה 11.00

חברי הוועדה הנוכחים:

- היו"ר מ. ארם
- ש. גורן
- צ. יהודה
- מ. וילנר
- מ. אונא
- א. רקנטי
- ח. לנדאו
- ש. לביא

מ ו ז מ נ י ם:

- מר מינץ - מטעם מסרד התחבורה
- מר בר-ניב - מטעם מסרד העבודה
- מר סיטריין - מטעם מסרד העבודה

ס ד ר - ה י ו ם:

המסך הדיון בחוק פקודת הדרכים (סלילתן וסיפורן - הגנה)

היו"ר מ. ארם:

אני פותח את הישיבה. בדיון הקודם על חוק סלילת הברזל הסתפקנו בקריאת החוק ובמסייעת כמה הערות של חברי הוועדה והמהנדס הראשי לרכבות. אני חושב, כי עתה נעבור על החוק סעיף אחר סעיף ונטיים את הדיון בו.

ש. לביא:

ביחס לחוק זה, ישנה לי דאגה אחת. ארצנו קטנה, קטנה מאד, ואיננו יכולים לפקיר סטחים. כאשר אני רואה, כי דרך בכנסת בסדה זרוע, אני פסוס כואב את הדבר. איננו יכולים לתת אדמה ביד רחבה, כי אין לנו. מתוך דברי אלה אין להבין שאני מתנגד לחוק. אני רק רוצה להיות בטוח כי אלה המתכננים את סלילת הדרכים יקחו את הדבר הזה בחשבון.

היו"ר מ. ארם:

אנו עוברים לסעיף 1: "בפקודת הדרכים (סלילתן וסיפורן) (הגנה) (1), 1943, ובכל חוק אחר, וכן בכל סטמן שכתוב בהם 'פקודת הדרכים (סלילתן וסיפורן) (הגנה)', 1943' קרי 'פקודת הדרכים וסלילות הברזל (הגנה ופיתוח)', 1943."

היות ואין כל התנגדות - הסעיף מתקבל ללא התנגדות.

היו"ר ט. ארם:

אנו עוברים לסעיף 2: "פקודת הדרכים וטסילות הברזל (הגנה בפיתוח) 1943

תמוקן כד:

(א) בסעיף 2, במקום הגדרת המונח 'דרך' תבוא ההגדרה הזו: 'דרך' פירושה - כל דרך או טסילת ברזל או תו י של דרך או . טסילת ברזל, שפקודה זאת הוטלה עליהם בצו שניתן על פי סעיף 3."

סעיף זה הוא טסקנה הגיונית מסעיף 1.

סעיף 2 (א) סתקבל ללא התנגדות.

סעיף 2 (ב): "בסעיף 3, במקום הטלים 'אם נוכח כי הגנת הארץ מצריכה זאת', יבואו הטלים 'אם נוכח שהדבר דרוס להגנת הארץ או לפיתוח'."

ח. לנראו:

הייתי רוצה, כי למוטג "פיתוח" תבוא הגדרה איזו שהיא. אם הסדובר הוא לגבי הגנת הארץ, הדבר ברור; הצבא אינו חייב לסטור דו"ח על תכניותיו שהן בדרך כלל עלולות להיות סודיות. אנו סוסרים את הדבר הזה לדיסקציה טוחלט. אולם, אם הסדובר הוא לגבי פיתוח איננו יודעים מה פירוט הדבר.

היו"ר ט. ארם:

כלומר, חבר הכנסת לבדאו מציע, כי כסט סטוגדר הסוסג "דרך" יוגור גם

הסוסג "פיתוח".

סר בר-ניב:

לדעתי המונח "פיתוח" אינו חשוב בחוקים שלנו. הכנסת קיבלה כמה חוקים והסתמסה במונח "פיתוח" הנותן טטכיות הרבה יותר רחבות מאשר בחוק זה. למעשה חוק זה אינו סוטיף למטסלה כל סטטכות, כי לפי חוק רכישת קרקעות לצרכי הציבור, על פי פרוצידורה טכבירה אפטר לעטות אותו דבר. יסנה פקודת רכישת קרקעות לצרכי ציבור, היכולה לעטות אותו דבר בלי הגבלה של רוחב. כאשר פרצה הסלחסה העולמית התחילה המטסלה הסנדוטורית בטלילת כבישים אסטרטגיים ובכדי לא לנהל סו"ס עם כל פרט הנהיגה פרוצידורה פטוסה יותר. המטסלה טקבלת רשות לקחת במקום 30 מטר, במקרים סטוייטים הרבה יותר. בחוק הפיתוח לא הוגדר המונח "פיתוח" וסט הסדובר הוא על שחרור סטטים, על דברים יסודיים הרבה יותר. נדמה לי, כי אי אפטר להגדיר את המונח "פיתוח" יותר מאשר "פיתוח הארץ".

ט. לביא:

לרצות להגביל את המטסלה, אין לזה גבול. המטסלה זו היא הרשות הסוציאה לפועל. אם תגביל אותה יותר סדי, הרי תגביל את אפטרות עבודתה. עלינו לאפטר למטסלה לעבוד. בחוק זה, טגבילה המטסלה את עצמה: יותר מ-40 מטר לא תוכל להפקיע. צריך להיות הגיון איפה להגביל את המטסלה.

צבי יהודה:

להגדיר את המונח "פיתוח" זה בדיוק כטו להגדיר מה זה גידול ילד. אביא

דוגמה: יתכן, כי בנגב יתגלו מחצבים אשר יכולים להיות לתועלת, הרי יצטרכו לפתח. זה נקרא פיתוח. אם לא יתגלו מחצבים, יוכלו להסתפק בנגב בדרך של 3 מ' רוחב, כי אין שם תנועה גדולה, ושני אוטומובילים יוכלו לעבור בדרך זו. אולם אם יתגלו מחצבים, ואפסר יהיה לבנות בתל חרוסת, ואפסר יהיה לפתח את הסביבה, סובן מאליו שאם אינם רוצים שאנשים יתרגו והתנועה תהיה בסדר. אם רוצים שהחרוסת תפתח, וההובלה לא תקח פי שנים זמן, אלא שאפסר יהיה לנסוע הלך וחזור באופן נורמלי - וזה פיתוח - הרי זקוקים לרוחב גדול יותר.

בנקודה זו ברצוני לומר לחבר הכנסת לביא, כי אני מזדהה עם דאגתו על הצורך בטסירה על אדמות הארץ, אבל עלי להעיר, שהניסוק שהוא וביא, מביא אותנו לידי מסקנה הפוכה. אילו היתה לנו ארץ גדולה, אז קנדה לכל הפחות, שאפסר היה לפזר את היטוב במרחקים גדולים, אפסר היה לספור עליה תהיה צפיפות אבל היות וארצנו קטנה ואנו רוצים לקלוט עליה קולטים עליה, וברצוננו להמשיך לקלוט עליה, עד למסדיים שיהיה צורך בהם, הרי מכיוון שאנו ארץ קטנה, אין לנו ברירה, אלא לתת מרחב לתנועה.

ד. גורן:
אני מציע שאנו נסמך מחבר הכנסת לנדאו כיצד הוא רוצה להגדיר את המונח "פיתוח".
אולי יט לו איזו המצאה באוניית טנוכל לקבלה ואז לא נבזבז זמן על ויכוח.

ה. לנדאו:
רציתי להעיר שתי הערות לדברי היועץ המספטי, אשר לדעתי לא היו כראיה לחוק זה:
(א) הוא טען, כי מטלת המנדט קיבלה את החוק הזה בכדי לא לנהל מו"ס עם כל בעל חלקת אדמה לצורך כבישים מסודרניים. אני טוען, כי אם לגבי הגנה המדובר - ביחא, אני מקבל את החוק. (ב) היועץ המספטי אשר, שהמוטג פיתוח בכלל כבר בחוקים אחרים. אולם, לדעתי, הוא בכלל בהם מבחינה הפוכה בדיוק - לטובת האזרח. ניתנות הקלות לצרכי פיתוח, ולא כאשר המטלה מפקיעה רכוש ומסתמסת. בזה במוטג פיתוח. חוק זה קובע מוטג חדש, שעל-פיו המטלה יכולה להפקיע קרקע של אזרח מבלי לתת לו אפסרום כלשהי להתגונן כי בא-כוח המטלה יגיד, שהפקעה זו היא לצרכי פיתוח. מבחינה זו יש פה שינוי מסטי בין החוק הזה לבין החוק לעדוד הטקעות הון, שהיועץ המספטי הזכיר.

אני שואל; מדוע לא תנהג המטלה לגבי קרקעות שאינן לצרכי הגנה לפי חוקיה שהיו קיימים עד היום?

האם הפיצויים שנסקעים על ידי החוק הזה, טובים מן הפיצויים הניתנים על פי החוק של הפקעת אדמה לצרכי צבור?

מר בר-ניב: לא, אין כל הבדל.

ו. לביא:
ברצוני להעיר לדברי חבר הכנסת צבי יהודה, שאני הבעתי בדברי דאגה שכלב, ודבר חבר הכנסת צבי יהודה לא היו תשובה לשאלתי.

הצו"ר ס. ארם:
אני חושב, שכל הויכוח שלנו מיותר מטעם פשוט, כי אם לחבר הכנסת לנדאו

ישנה חששות כיצד ירחיבו את המונח "פיתוח", וזי לענין זה ישנה הגבלה מעשית מאד, שכל כסה שהממשלה לא תרצה להכניס תכן מיוחד למושג "פיתוח" הוא יוגבל בדבר פרוזאי מאד - ב-20 סטר. על כן, חושבני, שאין צורך בהגדרה, כאשר זה ניתן בחוק.

סעיף 2 (ג) בתקבל ללא התנגדות.

היו"ר מ. ארם: סעיף 2(ג): "אחרי סעיף 3 יבוא סעיף זה:

רישום הערה 3 א ניתן אז על פי סעיף 3, ירשום מנהל בטפרי האחוזה רישום הקרקעות הערה על כך בטפרי האחוזה לגבי הדרך שהצו חל עליה."

מר בר נייב: סעיף זה הוא פשוט מאד. על ידי כך שנוצר שבוט בשפת הארץ, ולא רשמו דרכים שנסללו אדם אשר בא לקנות חלקת קרקע - יכול היה להיות מוטעה.

היו"ר מ. ארם: זוהי ה. ררה בעל פה, וישנה הסברה בכתב: התיקון המוצע בא לחייב רישום הערה מתאימה בטפרי האחוזה בנוגע לדרך, שהפקודה הופעלה לגביה.

סעיף 3(ג) בתקבל ללא התנגדות.

היו"ר מ. ארם: סעיף 2(ד): "סעיף 4(2), במקום המלים "שלשים סטר", תבואנה המלים "ארבעים סטר".

הפקודה המקורית טגבילה את רוחב רצועת הקרקע שסותר ליטול לשם טלילת דרך לשלושים סטר. התיקון המוצע בא להתיר נטילת רצועות שרוחבן ארבעים סטר, הוא הרוחב הדרוש היום, בדרך כלל, הן לכבישים והן לטטילות ברזל.

ש. לביא: ביחס לרוחב הדרוש לרכבת, הרי קובעים רוחב הדרוש לפסים. אולם, לגבי כבישים אינני מבין מדוע יש צורך ברוחב כזה.

מר מינץ: בחוק כתוב: "עד ארבעים סטר", כלומר, אין הכרח להפקיע ארבעים סטר, במקרה הצורך אפשר להפקיע פחות.

ש. לביא: אני מקבל את התיקון של חמישים סטר לגבי רכבת, אבל אינני יודע לשם מה יש צורך ברוחב של חמישים סטר לגבי כבישים.

ח. לנדאו: אני מציע, להשאיר ארבעים סטר לכבישים וחמישים סטר לטטילות ברזל.

מר ציטריין: 40 סטר דרושים לכבישים עורקיים חשובים המרכיבים תרומם מארבע מטטילות מינימום,

ויתכן, כי בעתיד יהיו מורכבים מ-6 מסילות, מטילה זה בערך 3 מטר. אם כן, אם נקח מסני הצדדים של מסילות (מסלולים) מכל צד - אנו מקבלים 30 מטר רק בטביל מסילת הכביש. מלבד זה בין המסלולים צריך להפריד, ולמטרה זו יש צורך בין 3 - 10 מטר. דבר זה תלוי בסביבה ובטופוגרפיה של הסביבה. בצדדי הצדדים יש צורך ברצועות בטביל שוליים של הכביש, ברוחב של 2 - 3 מטרים. נוסף לכך יש צורך בתעלות.

ד. גורן: אני מבין שהתיקון של 50 מטר סכוון רק למסילות ברזל.

מר בר-ניב: הצעת הממשלה לגבי רוחב של 50 מטר באה רק לגבי מסילות ברזל.

מר טינץ: ביחס לרוחב של 50 מטר ניתן ההסבר על ידי מר בוקסטיין, אבל נשאר עוד דבר אחד - הרוחב הדרוש לתחנות רכבת. כאן ההגבלה אינה בגבולות 40 - 50 מטר אלא בגבולות של 200 מטר מינימום. בקשר לכך היה דיון בממשלה, והממשלה מציעה לכלול בתוך מסגרת חוק זו גם את האפשרות להפקעת קרקעות שרוחבן יעלה על 50 מטר, אם קרקעות אלה תורשנה, במידה שהן נועדו לסמט כתחנות למסילות ברזל.

היו"ר ס. ארם: אני מבין, שאנו מקבלים את התיקונים הללו. אני מבקש שהיועצים המשפטיים לנסח את החוק בהתאם לתיקונים שנתקבלו.

סעיף 2(ד) בתקבל ללא התנגדות

סעיף 2(ה): „אחרי סעיף 9 יבוא סעיף זה:

(1) נקנתה חזקה בקרקע על פי פקודה זו, ונסללה עליה דרך, ועקב סלילת הדרך עלה ערכם של מקרקעין נזרים - רשאים הממשלה, תוך חמש שנים מיום שנתיימה העבודה של סלילת הדרך, לחייב בצו את בעל המקרקעין שערכם עלה כאמור, לשלם לאוצר המדינה ארנונת טבח שלא תעלה על מחצית הסכום שבו עלה ערך אותם מקרקעין; היה אותו בעל מקרקעין זכאי לפיצויים לפי פקודה זו - רשאית הממשלה לזקוף את סכום הפיצויים על חשבון ארנונת הטבח.

התיקון המוצע בא להוסיף סמכות להטלת ארנונת טבח על מקרקעין שערכם עלה עקב סלילת דרך או מסילת ברזל. הערכת הארנונת בתונה, במקרה על חלוקי דעות, בידי בית המפט המוסמך להעריך את הפיצויים לפי הפקודה (בתי המפט המחוזיים למחוזותיהם).

ח. לנדאו: כיצד היה הנוהג בדברים אלה עד היום, איך נקבעה הארנונת עד היום? בחוק המקורי נאמר, כי לפיצויים זכאי רק מי שהקרקע שלו נתפסה ביותר מ-25%. תיתכן תפיסת קרקע שאינה עולה על 25% מגודל הקרקע כולה ובזה היא שמה לאל את על יתר ה-75%, כמו במקרה שהרצועה חותכת את הדרך באלכסון. האם לא כדאי לחשוב על צורה שלוקחים גוש שלם, אשר בה עובר תו"י דרך, שהממשלה בתוסף סמכותה תפקיע את אשר היא צריכה, אבל תעסה באגס, כלומר תאזן את ההפסד של האחד עם הרוח של השני.

מר בר-ניב: השאלה שעורר חבר הכנסת לנדאו ביחס ל-25% היא חשבוה טאק. לפי החוק, כאשר לוקחים

פחות מרבע הקרקע - אין מסלמים מחוזקים. זהו הדין הן לפי חוק זה והן לפי החוק הכללי לרכישת קרקע לצרכי ציבור. החוק קובע, כי אם על ידי כך נגרם לבעל הקרקע נזק, הוא רשאי לקבל פיצויים מתוך התחשבות במסיבות העניין. אתן דוגמה מכניש בתניה תל-אביב: אם ישנו מגרס, שאנו נחטלים מסנו רבע, ועל ידי כך יתר שלטה התבעים אינם שרים ולא כלום, אנו לוקחים ארבעה מגרסים כאלה ועושים קומיטיזציה, מפקיעים שני מגרסים ואת היתר נותנים לשניים האחרים. דברים אלה הם אלמנטים ותלויים במפה.

שאלתו הסניה של חבר הכנסת לנדאו, אשר היא לא פחות חשובה: מהו המצב העובדתי כיום? המצב העובדתי שונה מן המצב החוקי של היום. היום, לפי חוק בנין ערים אשר לפיו מתכננים את תכנית הדרכים ישנו מס שבח, לפי חוק רכישת קרקעות לצרכי ציבור, אשר בו ישנו סעיף על תשלום בעד השבחת קרקע, כאשר לוקחים קרקע לסלילת דרכים או לדחבה. אולם, למעשה אין לוקחים. למה? - מפני שחוק בנין הערים מסנת 1936 - ואני מניח שלוועדה יהיה בקרוב הכבוד לעסוק בו, ההגדרות שבו הן מסובכות, וממסלת המנדט נסתה להתאים אותו אך לא הצליחה. באותו אופן, לא ידוע לי על הטלת סעיף 21 של חוק רכישת קרקעות לצרכי ציבור. זוהי זכות ולא חובה. עתה, הנוסח הזה כפי שהוא מוצע בפניכם יאפשר את הטלת החוק.

היו"ר ס. ארם: מבקש את סליחת הועדה, אך לא קראתי את כל הסעיף, ועל כן נתעוררו כמה אי

הכנות:

"(2) עליה בערך המקרקעים שהביאה בחיבון בקביעת הפיצויים על פי סעיף 9, אין רואים אותה כעליה בערך המקרקעים לצורך סעיף זה.

(3) נתגלעו חילוקי דעות בין המטילה ובין בעל המקרקעים בטאלה אם עליה ובאיה שיעור עליה, עררם של המקרקעים עקב סלילת הדרך - תוכרע הטאלה על ידי בית המספט, לפי בקשת היועץ המספטי למססלת ישראל, או בעל הקרקע.

(4) באין הסכם הטורה הודאה אחרת, תסולק ארונות שבח שהוטלה על פי סעיף קטן (1) בחמסה תשלומים שנתיים רצופים ותיגבה מאת מי שהוא באותה טעה בעל המקרקעים כדרך סגובים חוב& אזרחי רגיל".

מר בר-ניב: היות וחלק מהשאלות מנוסס על החוק המקומי אני חושב כי יהיה זה מן הנכון, שאקריא את הסעיף:

סעיף 9: בבוא בית המספט להעריך את סכום הפיצויים; שישילפסוק לכל בעל קרקע בתחמם לסעיף 8, ינהג לפי התקנות דלקסן:-

(א) בהתחשב עם המותנה לקמן יקובל כסויה של הקרקע, אותו הסכום שהיה מתקבל מטכירת הקרקע אילו נמכרה בטוק על ידי הסוכר מרצונו הטוב: בתנאי שבבוא בית המספט להעריך פיצויים אלה -

(1) יעריכה לפי השווי שימצאו בית המספט כסויה של הקרקע על הבטיס הנ"ל בתאריך שבו נתמסה על ידי הרשות, כסתפיסה זו חלה לפני תחילת תקפה של פקודה זו, ואילו בכל מקרה אחר - בתאריך שבו יכלה רשות לתפוס אותה על פי הוראות פקודה זו, בלי לסיים לב אל כל השבחות או עבודות שנעשו בקרקע לאחר כל תאריך כזה על ידי רשות או על ידי הבעלים או על ידי כל אחז אחר; וכן:

(2) יביא בחשבון את כל החשבונות והערכות של הסווי היסודי או של דמי החכירה שהוגשו לצורך תשלום מסים על ידי הבעל או שהבעל הסכים להם;

(ג) בית המשפט לא יביא בחשבון את התאמתה או הכשרתה המיוחדת של הקרקע למיזו מסרה, אם זו מסרה טפי אפשר להסתמך בה אלא על פי סכומות הנובעות מחוקים או טפין ביקוש עליה בשוק חוץ מביקושה לצרכי הרשות;

(ד) כמו כן יביא בית המשפט בחשבון -

(1) את הנזק, אם יש נזק, שנגרם מחמת ניתוקה של הקרקע מקרקע אחרת השייכת לבעל;

(2) את העלייה או הפחתה בסווי קרקע אחרת השייכת לבעל ובשעה שיבואו להעריך את הפיצויים שיש לשלם, ינכו מסכום סווי הקרקע והנזק שנגרם לה את סיעור העלייה או יוסיפו עליו את סיעור הפחתה; וכן;

(3) כל תשלום שניתן לבעל על ידי רשות, או על ידי כל אדם הפועל בשמה לחשבון פיצויים בעד הקרקע או בקטר להריסתה או סילוקיה של כל בנין מפעל השקאה, עצים או יבול הנמצאים על הקרקע או בקטר להיזק שנגרם להם.

ח. לנדאו:
כל האסור לעיל הוא לגבי בעל אחד של הקרקעות. מה הדין במקרה שיסגם עי בעלים?

מר בר-ניב:
אם חלקה אחת, ירד מחירה וחלקה שניה, עלה מחירה, יש צורך לאזן את שתי החלקות. עכסיו, כאשר אני בא לתיקון שמת-דניה בו, הרי אומרים לאדם: אמנם, החלקה עלתה בגלף לירות, אבל בגלל זה שעלתה בגלף לירות אתה לא שלחם. פיצויים בעד עליה זו ולכן אל תביאו אותה בחשבון למס שבה מקרקעין, כי כבר פעם שלמתם בענה, כלומר, פעם כבר הפסדתי פיצויים בעד זה שערך החלקה עלה.

ח. לנדאו:
סעיף זה מסורבל מאוד. את יש לבעל קרקע שתי חלקות סמוכות אחת לסניה, על הראשונה הוא מקבל פיצויים לפי הערכה נמוכה יותר בסדרם בסלל הכביש, אבל הוא עלול לשלם מס שבה על חלקה ערכה עולה, כלומר, סורידים את הפיצויים מן הסכום. אני אציע נוסח טוב יותר, כי נוסח זה הוא מסובך מאוד.
בסעיף 9 של החוק המקורי ישנה טעיה בין סעיף מסנה ב' ובין סעיף (2).

צ. יהודה:
מר בר-ניב לא ענה על השאלה: מהו הדין במקרה שלאדם ישנה רק חלקה אחת, ויתר החלקות שייכות לבעלים אחרים?

מר בר-ניב:
הוא מקבל פיצויים.

ח. לנדאו:
יכול להווצר מצב, שהאחד מתעשר והשני סובל.

מר בר-ניב:
על כך באה ארנונת שבה.

מא/אר

ועדת הכלכלה
8.1.51

חבר הכנסת לנדאו אמר, כי זהו חוק
"גרבסקי". ברצוני לדעת על סמך מה אמר

ש. לביא:

דבר זה.

לכל אדם יש זכות להגדיר את החוק לפי
רצונו הוא.

היו"ר ס. ארם:

אני חושב, שזהו עלבון לישיבה.

ש. לביא:

צ. יהודה: אני חושב, כי החוק הזה בדרך כלל מסודר
בצורה אנושית מאד. אני רואה פה דאגה לכל
האזורים. קודם כל דאגה לממשלה, כי במקרה הצורך אם היא צריכה להפקיע
קרקע אינה יכולה להתקל בהתנגדות, ושנית דאגה מרובה לאותם אנשים שמהם
עלולים לקחת קרקע. אני רואה גם בד חסר מאד בזה, שבאותה נקודה,
שהגדירו אותה כדומה לחוקי "גרבסקי", אני רואה בזה נקודה חשובה
ואנושית מאד, כי לא יתכן שאנו נחנך את הציבור שלנו, לכך שהוא יוכל
להרויח בזה שירטה את הממשלה. לפי הגדרה של מייסדו, זה יכול להיות
דבר מאד בלתי הוגן, אבל לפי הבנתי אני יש צורך בנקודה זו שהיא
חשובה, על אלוונג", היא תחנך דור של אנשים הגונים.

יש לי שאלה: היות והדרכים הללו עלולות
לעבור במקום המיועד לשיכון, במקום שאדם קנה לו מגרש של 800 פיק,
או חצי דונם, אין זו שאלה של פיצוי, כי הוא יכול להסאר ללא קרקע,
ואז אין זו שאלה כספית. אינני יכול להציע הצעת תרופה לכך, ואינני
יודע אם תמיד יעשה אפשרות לתת לאדם זה אדמה אחרת, אבל היות ואנו
יושבים רק פעם אחת בישיבה קצרה וצריכים לקבל החלטה, והממשלה ומשרד
העבודה יושבים על הענין הזה זמן ממושך יותר, אני חושב שהיועצים
המספטיים צריכים לדאוג לכך, כי במקרה שמפקיעים אדמה אשר נועדה
לשיכון עצמי לאדם תנתן לו תמורה בקרקע מתאימה.

היו"ר ס. ארם: אני מבין שחבר הכנסת צבי יהודה הציע
הצעה חשובה, לגבי אינדוביאדואליזציה
ביחס למסכנות של פיצוי שמקבל האחד וביחס לפיצוי שמקבל השני, פיצוי
כספי שאינו מאפשר לו.....

צ. יהודה: אני חושש מאד מההגדרה שלך ועל כן אני
עומד על הגדרתי.

ח. לנדאו: אני סבור שההסברה שמסר היועץ המספטי
לגבי כע"ף 2, נתנה בצורה ברורה מאד
בכע"ף קטן 1. כלומר, מבחינה זו לכע"ף 2 אין ערך, על כן אני שואל:
לטעם מה הוא דרוש?

האם הממשלה אינה סבורה שיש לעשות משהו
שגם אם הופקעו 25% מסטח הקרקע ישלמו פיצויים, שבתנאי זה היא גובה
סכומים על חשבון ארנובת שבח. לגבי ערך הפיצויים במקום שיטנה עלית
ערך הקרקעין והממשלה קובה ארנובת שבח, הפיצוי ישולם על פי המחיר
החדש?

האם הממשלה רואה שבחוק הזה נאמר בצורה
ברורה כי יונצר פול של המטחים כדי להשוות את הרוח עם ההפסד?
ישנם מקרים, שערך קרקע עלה פי שנים, ובעל הקרקע צריך לשלם לקופת
הממשלה 1000 לירות. אדם לא נאמר בחוק, שהתשלום יהיה בשעת מכירת
הקרקע או בשעת הבניה עליה, כי אז יונצר מצב שהוא יצטרך למכור את
הקרקע כי לא יהיה לו במה לשלם את מס שבח הארנובת.

ט. לביא:
הצעתו של חבר הכנסת צבי יהודה, להחליף פיצוי בקרקע, היא חסובה מאד, אבל לא תמיד לממשלה יש קרקע וזאת אין לה היה לא תוכל לעשות אחרת מאשר לשלם פיצוי כספי, או שתצטרך לעשות פרזלציה אחרת. אינני יודע אם אפשר להכניס הצעה זו בחוק.

מר בר-ניב:
ביחס לשאלתו של חבר הכנסת צבי יהודה, בדבר פיצוי לומר שנתקלנו בשאלה זו במציאות. במסך החדשים האחרונים. בכל פעם שאנו מציעים פיצוי אנו מקבלים מכתב בלשון: למה לי פיצויים? אני כבר 30 שנה בארץ, קניתי לי פעם מגרש וחשבתי כי לעת זקנה אגור בו, ואז אתה בא ופוצע לי כסף. אינני רוצה בכסף.

התשובה לשאלה זו היא - בכדי לתת קרקע - צריך שיהיה קרקע, ולממשלה יש קרקע בדרך כלל בטוחים נטושים ובסביבת פלן. אולם, יחד עם זה הטוב החוקי כיום הוא, שכבר בחוק בנין ערים נתנת סמכות של החלפת קרקע. במקרים כאלה אנו מטיבים לאזרח בלשון זו: אנו יכולים לתת לך רק פיצוי, כי אין לנו קרקע. אלה ישנה אפשרות אחרת אשר הסברתיה קודם, שממשלה בעלי חלקות אקח את הרוחב הדרוש, לשניים אחזיר ואחד יסבול. במקרה כזה אנו מוכרחים לטנות להוק רשות הפיקוח, יכאן יש להבדיל בין שטח עירוני ובין שטח שאינו עירוני ולבקש את רשות הפיתוח שתמכור קרקע לפרט. בשטח עירוני רשאית רשות פיתוח למכור קרקע לפרט. לאדם כזה אנו נותנים המלצה, אבל דבר זה אינו יכול להכתיב בחוק כי רשות הפיתוח אינה ממסלה. אני יכול רק לומר לרשות הפיתוח: ראובן היה לו מגרש זה. פקע על ידי הממשלה. אם יש לך מגרש למכירה, מן הדין הוא שבמקום שתמכור אותו לפלוני תתן זכות קדימה לראובן. הממשלה, בכדי להחזיר את התמורה בקרקע, היא טוב צריכה לפקיע קרקע, כי היא אינה יכולה לקנות קרקע אם מישהו אינו מוכר לה. זוהי בעיה רצינית מאד, אבל בחוק אין לה פתרון.

לשאלה של פיצויים עד 25%. הפרינציפ הזה, שאין מסלמים פיצויים כאשר לוקחים רק 25% מהקרקע מסותף לכל העולם. יתכן רק שבארצות אחרות, זה עולה על 30%. והתשובה היא פשוטה מאד: אם אני לוקח רק 25% ומשאיר 75% זהו כבר רוח הנגרה על ידי סלידת הכביס. אולם, אם נגרם נזק, מסלמים בעד כל השטח. מחלקה זו אשר לא שולמו עבורה פיצויים אין מסלמים טט שבה.

לשאלתו של חבר הכנסת לנדאו: למה לא ישלמו פיצויים? אם אומרים מס שבה, מסלמים את הפיצויים לפי ערך הפיתוח. מה מפסיד האיש? תשלום הפיצוי כולל בחובו את המונח "הפסד". אינני יכול לשלם לאדם בעד בצל שלא מכר. אילו לא באה הממשלה והפקיעה את אדמתו הוא לא היה מוכר אותה ועל כן אין הוא צריך להרויח מזה.

ח. לנדאו:
אולם, יהודי אחר טרויח. על כן, צריך לאזן את הרוח של האחד עם ההפסד של השני.

מר בר-ניב:
איפה כאן ההפסד? הוא מפסיד מהבצל שלא היה לו. היתה לו חלקה מרוחקת מכל ישוב באה הממשלה ולמעשה קונה ממנו גממה זו. אילו הממשלה היתה יכולה לבוא ולבקש את האדם שימכור לה את הקרקע בסודי סודות, היה מציע לה מחיר מסוים לפי שווי הקרקע כאשר היא מרוחקת מכל ישוב. כלומר, הוא אינו מפסיד אך גם אינו טרויח. אין זה נכון שהוא מפסיד.

השאלה על יצירת פול של כל השטח בכונה וזה מה שהחוק עושה. על ידי כך שאנו לוקחים מכל בעלי הקרקעות המופקעות מס שבה אנו נותנים את האפשרות לפצות את ההפסדים. בזה מתבטא הפול. אחת המטרות של מס השבח הזה היא, לכסות את הפיצויים הללו.

מא/אר

ועדת הכלכלה
8.1.51

ביחס לסקירה, שהזכיר חבר הכנסת לנדאו, הרי מה שהמטלה מציעה אין
זו סתירה אלא מבני בוחן. סעיף ב' של סעיף 9 אומר: בהתחשב עם הסתנה
לקמן יקובל כטווייה של הקרקע, אותו הסכום שהיה מתקבל ממכירת הקרקע
אילו נמכרה בשוק על ידי המוכר מרצונו הטוב.

אשר לתשלום, קובע החוק שני דברים. את
תשלום הפיצויים גובים במשך 5 שנים כשם שגובים חוב אזרחי, ולא כשם
שגובים חוב מס. ראשית כל לוקחים את חצי עליית הערך בהנחה שלפעמים
באמת על ידי מכירת חלקת קרקע אדם יכול להתעשר. ברור, שבמצב זה
יהיו כמה אנשים אשר יצטרכו לסבול.

היו"ר ס. ארם:
אינני סבור, שאנו צריכים למצות את כל
פרטי החוק, כי חוקים, בדרך כלל, מטובכים
מאד. אני חושב, שמיצינו את כל הארגומנטציה להגנת הפרט והכלל, ועכשו
אין לנו אלא לסכם את החוק בנוסח זה או אחר.

ח. לנדאו:
אינני חושב, שאני קבלן לחוקים. אני סבור,
שחובתי הפשוטה היא לנסות למצות כל
הבראה לי רציני, ועל כן אינני חייץ לעשות זה במהירות. אין לי הצעות
מנוסחות כרגע, אבל אני רוצה ללמוד את המעיה. אני מרשה לעצמי לאפשר
לי בשתיבה הבאה להכניס תיקונים באם יהיו לי כאלה.

היו"ר ס. ארם:
אנו מקבלים את כל התיקונים עם מתן זכות
לחבר הכנסת לנדאו להכניס תיקונים בישיבה
הבאה.

אני חוזר לענין הסכום ואני שואל: האם בכל
זאת אי אפשר להבטיח באחד מסעיפי החוק הקובע של תחילה, שאם הופקעה קרקע
שהיתה מיועדת לשיכון, יקנה החוק הזה לבעל הקרקע זכות עדיפות לטכניסט
שטח דומה, אם ידרוש להחליף את הפיצויים בקרקע.

מר בר-ניב אמר, שאדם כזה יכול ללכת
לרשות הפיתוח ולדרוש קרקע, אבל רשות הפיתוח יכולה להתחשב במלצה
הניתנת לו, ויכולה לא להתחשב בה. על כן, אני מעונין שהדבר ינוסח
בחוק, בצורה כזאת שיחיל את רשות הפיתוח להתחשב בהמלצה זו. יתכן,
כי אפשר למתור בעיה זו על ידי צבירת קרקעות. אולם, דבר אחד ברור
שאי אפשר להשאיר את הדבר הזה למסיכיה סתם.

ו. גורן:
ברצוני להסח את הצעת היו"ר בצורה
אחרת: אם יש לממשלה קרקעות חפשיים באותו
אזור יכול האדם שאדמתו הופקעה לדרוש קרקע במקום תמורה כספית.

היו"ר ס. ארם:
אני קובע, כי זוהי תביעה כללית של
חברי הועדה. כיצד היא תנוסח - זוהי
שאלת של היועצים המספטיים. בכדי שלא נצטרך לחזור לענין זה אני
מציע, שניתן יפוי כח לאחד מחברי הועדה שיקבע את הדבר יחד עם היועצים
המספטיים.

מר בר-ניב:
ברור, שאלה זו מחייבת התייעצות עם הממשלה.
כוונת המלאה ברורה - לתת לאדם שאדמתו
אשר היתה מיועדת לשיכון עצמי הופקעה, אפשרות לקבל במקום פיצוי כספי
קרקע אחרת באותה סביבה.

טא/אט

ועדת הכלכלה
8.1.51

אני מציע שהדבר ייאמר גם לגבי אדסה
שהיתה סיועדת לבתי חרושת.

א. ריקנטי:

המונח: סיכון עצמי אינו יכול להיות
בחוק.

ח. לנדאו:

אם כן, נכתוב: לצורך סיכוננו.

היו"ר ס. ארם:

אני מציע לכתוב: לצרכי סיכון או
תעטיה.

ח. לנדאו:

אני מקבל את הצע תו של חבר הכנסת
לנדאו, ומסיר את הצעתי.

א. ריקנטי:

ישנן שתי הצעות: הצעת היו"ר ס. ארם -
לכתוב: לצורך סיכוננו, והצעת חבר
הכנסת לנדאו לכתוב: לצרכי סיכון או
תעטיה.

היו"ר ס. ארם:

ה צ ב ע ה

- 3 - בעד הצעת חבר הכנסת לנדאו, לכתוב: לצרכי סיכון או תעטיה
- 4 - בעד הצעת היו"ר ס. ארם, לכתוב: לצורך סיכוננו

בתקבלה הצעת היו"ר ס. ארם, לכתוב:
לצורך סיכוננו.

סעיף ו': "בסעיף 10 (1), במקום
המילים "15 מטר", יבואו המילים "20
מטר".

היו"ר ס. ארם:

מר סינץ:
לגבי מסילות הברזל נצטרך בתיקון נוסף
של 50 מטר מכל צד ולא 25. בעניין זה
נשמעה לפני לנוע הסברה מפי המהנדס הראשי לרכבות, מר בוקסטין.

ההסברה ניתנה ביחס ל-25 מטר מכל צד.

היו"ר ס. ארם:

מר סינץ:
50 מטר זהו הסטח הדרוש למסילת הברזל
עצמה. אולם, יש צורך ברוחב גם בציד
המסילה, שעליהם אסור לבנות עבודות שיפור של קבע.

אינני מבין את העניין. בתחילת השליטה
דברנו על 40 מטר ועכשיו אתם מדברים על

היו"ר ס. ארם:

50 מטר.

טא/מא

ועדת הכלכלה
8.1.51

מר בר-ניב:
עכשיו המדובר אינו על קרקע מוחרמת, אלא על קרקע שבתוכה אסור לעשות עבודות מסוייטות. אפשר לקחת 10 מטר בטביל כביש, אבל בכל זאת אני יכול לומר לאדם, שלא יעשה כל עבודה בצדי הכביש. זה קיים גם עכשיו.

ש. לביא:
כאשר אדם רוצה לבנות, הוא צריך לקבל רשיון. אם כן, במקרה כזה יכולה הממשלה לא לתת לו רשיון. מדוע אם כן יש צורך בטעיף כזה בחוק.

מר בר-ניב:
רשיון לבנין ערים ניתן לפי קריטריון אחר.

ח. לנדאו:
אני מבקש חוות דעת מסמכת מטעם הנהלת הרכבות לסט מה דרושים להם 50 מטר אלה.

ש. גורן:
אני מקבל את התיקון של הממשלה, אבל אם אני מבין שבנינים, אסור לבנות ברוחב זה, אינני יכול להבין מדוע אסור להניח צנור הסקאה או לעשות ביקוז אדמה.

היור' ס. ארם:
אני מבין שההצעה המסתיימת לחברי הכנסת לנדוא וגורן היא, להזמין את הנהלת הרכבות שתחווה דעתה בענין זה.

ש. לביא:
אינני מבין מדוע יש צורך ברוחב גדול כל כך. הייתי באיטליה וראיתי כי בין שני פסי רכבת מגדלים ירקות. האם הממשלה, כאשר היא סכניסה חוק כזה, אינה יכולה לדאוג לכך, שכל אדם יתייחס ברצינות לכל אמת אדמה?

היור' ס. ארם:
אני מציע שלא נטכנן את הסעיף עד אשר לסמע את וחולת דעת הנהלת הרכבות.

הצעת היושב-ראש בתקבלה

היור' ס. ארם:
סעיף 3 (א): הממשלה רשאית לתת צו המטיל את הוראות הפקודה העיקרית על כל מסילת ברזל שהוחל בטלילתה או בטיפורה, או שהוטלו סלילתה או שיפורה, לפני הכנס חוק זה לתוקפו. אולם לא יוגא אדם לדין באסמת עבירה על סעיף 10 של הפקודה העיקרית, שעבר אותה לפני הכנס חוק זה לתוקפו.

מר בר-ניב:
כאשר פרצה סלחמת העולם בנו דרכים אמטרטגיות ובשנת 1943 בא החוק הזה לתת גוטפנקא לכל הדרכים האטטראטגיות שניבנו בשנת 1939.

מר מינץ:
ביחס למסילות ברזל, חוק זה יכול לחול על מסילת חדרה תל-אביב, אשר הקרקעות עבודה נתפסו על פי חוק אחר. כאן היתה לפיסת מקרקעין והסעיף הזה בהסכנו יראה לכם, שאפשר להטיל את הפקודה הזו ולהפקיע קרקעות כאשר המסילה בטללה. ישנו חלק אחר והוא, מסילת

מסילת ברזל סנסללה לפני קום המדינה - מסילת נהריה-עכו. מסילה זו נסללה ע"י ממשלת הסנדט בלי שהקרקע נתפסה על-ידי הבעלים באורח רשמי. אם כן, סעיף זה צריך להכסיר גם את הפקעות הקרקע שנחפסו ע"י משרד התחבורה וגם את העברת הבעלות של הקרקעות של המסילה הצפונית, עכו - נהריה, שהופקעה ע"י ממשלת הסנדט מבלי שנחפסה באורח רשמי.

היו"ר ס. ארם:
היות והסעיף אינו פשוט כל כך הוא יכול לגרום לסייג ושייג והיות והטעה מאוחרת אני שואל: האם אתם מציעים לסיים את הדיון בחוק או להפסיק בסעיף הזה. אני הייתי מציע לסיים את כל הדיון בחוק, אילו לא היינו צריכים לחזור אליו בישיבה הבאה, בכדי לסמוע את הנהלת הרכבות. על כן, אני מציע כי נפסיק עכשיו את הישיבה.

ההצעה נתקבלה

היו"ר ס. ארם:
היום יובא לכנסת חוק אדמות סוברות. אני מצטער מאד כי לא אוכל להסתתף במליאה היות ועלי לנסוע לתל-אביב, ועל כן אני מבקש שאחד מחברי הועדה יביא את החוק בפני הכנסת.

ח. לנדאו:
אני מציע, שחבר הכנסת צבי יהודה יביא את החוק לפני הכנסת.

ההצעה נתקבלה

היו"ר ס. ארם:
היות וטר האוצר נמצא כאן, ברצוני לומר לו כי אתמול ישבנו עם פרדסני מדינת ישראל, וקיבלנו החלטה כזאת, שהועדה מבקשת לדחות את הדיון על הפרדסנות במליאה.

טר האוצר, א. ספלון:
בסבוע שעבר פנה אלי חבר רנסת וטאל אם אני מוכן להפגש באופן בלתי רשמי עם נציגי הפרדסנות שבהתאחדות האכרים, כי אם אתה מדגיש: פרדסני מדינת ישראל, אינני יודע למה אתה מתכוון, ולמען הדיוק אני אומר: הפרדסנים המאורגנים בהתאחדות האכרים. אני הסכמתי להפגש אתם והיו לנו סתי ישיבות. אתמול היתה צריכה להתקיים ישיבה אך היא לא התקיימה כ"כ היתה צריכה להתקיים יש בה אחת היום, אך גם היא לא התקיימה, והפעם באסמתי, לרגלי הדיון בוועדת הכספים ובמליאת הכנסת, ועל כן תתקיים ישיבה זו שחר.

אני מוכן לומר לחברים, מה רוצים נציגי התאחדות האכרים ועל מה הסדר. המסללה היודיעה שלווה דברים: א, שהיא מוכנה לסלם פרמיה של 15%. גם לפני שנה היתה פרמיה כזו. נוסף, כי ההכנסה תהיה שלווה סיליון לירות, וסיליון לירות אחד ירה לצרכי חמרי האריזה, הרץ הפרמיה תנתן על שני סיליון לירות. ב, המסללה הודיעה שהיא מוכנה להסתתף בהפסד אם יהיה כזה. הם מוכנים לקבל זאת, אבל השאלה היא: באיזו מידה תסתתף המסללה. ג, ענין הדירוג, אשר עליו הם סופכים אם וגפריית. הם טוענים כי ענין זה הורס את הפרדסנות. באופן טיאורטי, הם אומרים, שיכול לקרות סקרה, שאם למשל המחיר יהיה נמוך הרי לסייג יותר תבות הפסדו יהיה גדול יותר, כי הוצאות הלופטינג שוות לכולם. אני מוסר הק את טענותיהם הם. מדוע הם מתנגדים לענין זה מחוץ לנימוקים ההלו - אינני צריך להסביר, הדבר ידוע לכולכם. בנקודה זו הם רואים את נקודת ההתפוצצות. לעומת זה, הם מוכנים לצל לקבל, כנראה את ההחלטה על ועדה מסללית, אשר תיקבע לא למסך סבוע ימים, אלא תכנס

לעסקם של העניינים של כל בעיות הפרדסנות, אבל אז טוענים נציגי התאחדות האכרים, שהדבר יימסך חדשים ואז החלטותיה כוונתן יהיה יפה לגבי הסנה הבאה ולא לגבי הסנה הזאת. זהו גערך העניין. אם אתם רוצים לדעת מהי מידת השותפות בהפסד שהם דורשים, דרישתם היא: שהממשלה תסתתף ב-75% מההפסד וב-25% יסתתפו הם. אני ממרתי להם, כי השתתפות זו פלוס הפרמיה זה דבר יותר מדי קשה בטבילנו. בכדי להיות קורקטינג יותר אוסיף כמה הערות. האמת היא שגם תנובה אקספורט אינה נלהבת בשאלת הדירוג, כי אצלה יש חלק אסר הסקיע עבודה רבה והיא מפחדת שחלק זה יהיה בין הטובלים.

הפרדסנים שבהתאחדות האכרים מוכנים לעשות עוד סני דברים, אבל יכול סאר להיות סאחד מהם אין בו כל תוכן. הם מוכנים להסכים לכך שיהיה סחיר אחד, אלא שהם רוצים סאנו נוציא את הנלנסיה מעניין זה.

ס. לביא: גם סן הפרמיה.

סר האוצר, א. ספלן: את זאת - אתה מציע.

הם רוצים שנעשה חטבון מיוחד לסמוטי וחטבון מיוחד לאסכוליות. אולם, סחיר האסכוליות היה 24 סילינג והם רוצים סנוריד סמחיר זה, אבל יכול להיות שהם ירוויחו בנולנסיה כך סאין כל הבדל. דבר זה תלוי בסחיר סיקבלו בעד הוולנסיה.

ח. לבדאו: לא לכולם יש וולנסיה.

נ. הרפז: לא לכולם יש אסכוליות.

סר האוצר, א. ספלן: הם טוענים דבר נוסף, סאם נעלה את סחיר הפרי בארץ הם מוכנים לזקוף זאת לזכות הממשלה. ואז היקף הסובסידיות או הפרמיות יוקטן כתוצאה מכך.

אני ססרתי לכם אינפורמציה בלבד, ואני חוזר וסדגיש כי כל המוסים היה בלתי רסמי, ועל כן אינני רוצה סזה יופיע סחר בעתונות.

היור' ס. ארם: אני סודה לסר האוצר על האינפורמציה סמסר לנו. אני מקווה שהמוס יסתיים עוד לפני יום ד' ואז זה יחסוך לנו עבודה ואנו נהיה פטורים מכל העניין.

היטיבה ננעלה בסעה 13.40